№ 15 (211) Ausgabe B.

HOMAN

Cena s pierosyłkaj i dastaŭkaj da chaty.

na 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

Biełaruskaja Wilenskaja czasopiś

wychodzić dwa razy u tydzień: u aŭtorki i platnicy.

Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.

Adres administracii i ekspedycii: M. Stefanskaja 23.

Cena Abwiestak·

na 4-aj staranie za radok drobnymi literam —25 fen.; drobnyje abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za liniejku drobn. drukam.

№ 15 (211) Hod III. Wilnia. 19 Lutaha 198 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

Spisak biełaruskich knižek.

Wiedajučy canu knihi, najlepiej prysłać hrošy napierad hetak tanniej kaštuje pierasyłka.

Knižki aznačenyje *bis* — wyjšli łacinskimi i „ruskimi“ literami.

Nawukowyje dastupnyje dla usich.

	Cena rub. kp.
bis Jan Barszczeŭski, pierszy biełaruski piśmiennik. Biograficzny narys R. Zemkewicza	— 20
Praktycznyje rady ab harodnictwie	— 7
Гутаркі аб небі і зямлі з рысункамі	— 15
bis Cuker, W. Trojcy	— 3
bis Hutarki ab haspadarcy	— 3
bis Jak ratawać uzdutuju žywiołu	— 3
bis Jak baranicca ad chalery	— 1
bis Jak rábić dobryje ramowyje wulli	— 5
bis Ziamielnaja sprawa u Nowaj Zelandii	— 3
bis Karotkaja historyja Biełarusi. — Własta	— 60
Bł. Andrej Babola mučynik	— 5
Pčalina—žywiołka małaja a karyści daje mnoha	— 30
Як багацеюц чэскіе селяне	— 10
Як выбіреццдэпутетоў у Гас. Думу	— 3
Na darozi da nowaho žyćcia. A. Nowiny	— 25
Alkahol	— 5
Rady dla matak	— 5
Św. Jazafat Kuncewič	— 5
Našto biełarusam hazety	— 1
Kolki słoŭ ab dziawoczaj opratcy na Biełarusi	— 50

Biełaruskije muzykalnyje twory.

Беларускі песеннік з нотамі	— 1
Biełaruskije pieśni z notami. I časć. Sabraŭ A. Hryniewič	— 3
Biełaruskije pieśni z notami. II časć. Sabraŭ A. Hryniewič i A. Ziaziula	— 25
Беларускіе песьні разложэные на 4 галасы; адна песьня у 4 галасох 10 к., кожны голас	— 3
Чамуж мне ня пець. Ой ляцелі гусі. Дый кудыж ты. Ой пайду я лугам. Ды ўжо сонейка.	
bis A chto tam idzie? J. Kupały, muz. Rohoŭskaho	— 10

Hadawiki.

Nasza Niwa 1906 hodu	1 r. — k.		Nasza Niwa 1910 hodu	3 r. — k
„ „ 1907 „	15 „ — „		„ „ 1911 „	3 „ —
„ „ 1908 „	5 „ — „		„ „ 1912 „	5 „ —
„ „ 1909 „	3 „ — „		„ „ 1913 „	3 „ —

Kalendary 1910, 1911, 1912, 1913, 1914 h. pa 15 k., 1915 h. 20 k., 1916 h. pa 15 k., 1917 h. pa 20 k.

Wilnia, Zawalnaja 7.

18 lutaha.

Zachodni teatr.

U niekalkich miescach frontu ŭ wiečar ažywiłasia artylerыjskaja bitwa. Piechotnaja čynnaść ahraničywałasia razwiedkami.

Pry jasnaj zimowaj pahodzie latuny rabotali ŭ dzień i ŭ načy. My absypali bombami wajennyje budynki za frontam. Adzin samalot atakawaŭ London. U apošnieje 2 dni my zbili 16 warožych samalotaŭ, i 2 prywiaznyje šary.

ŠTOKHOLM. Haława rasiejskaha sałdackaha rajonnaha kamitetu ŭ Helsingforsie, Głazunow, katory dahetul kamandawaŭ čyrwonaj hwardzijej i rasiejskimi sałdatami ŭ Finlandzii zaprapanawaŭ finlandzkamu uradu pazaŭčora pačać kompromisowyje dahawory. Dziela taho, što finladzki ŭrad admowiŭsia ad hetaha, Głazunow zajawiŭ, što rasiejskije garnizony ŭ Finladzii i rasiejski fłot bolej nia buduć paddzieržywać finladzkaj čyrwonaj hwardzii i zajmuć neutralnaje stanowišče. Finlandzki urad zažadaŭ kab wyjšli s Finlandzii ŭsie rasiejskije sałdaty i matrosy. Mahčyma, što Głazunow i zhodziŭsiaby na heta, dy finladzki urad zažadaŭ, kab uraz že byli razaruženy wychadziŭšyje rasiejcy. Tady rasiejski rajonny kamitet abjawiŭ siabie worahom Finlandzii. Čyrwonyje hwardziejcy ciapier jadynyje haspadary u Helsingforsie i ŭtracili apošnije sledy paradka i dyscypliny. Miesto ciapier znajchodzicca ŭ rukach bandy z niekalki tysiačoŭ razbojnikaŭ.

LONDON. (*Reŭter*). Wiadomy žurnalist Northcliffe pryniaŭ miesco dyrektara prapahandy ŭ warožych staronkach.

AMSTERDAM. Deputat Li Smis zapytaŭsia ŭ Nižniaj Pałaci, ci ŭrad zhadžajecca s dumkaj hien. Smutsa ab losie niamieckich afrykanskich kołonij. Bonar Lou adkazaŭ, što ab losie henych kołonij była zroblena zajawa premjer-ministrom. Hien. Smuts skazaŭ tolki swaje prywatnyje pierakanańnia ab losie centralnaj Afryki.

PARYŽ. Senat zažadaŭ ad uradu mahčyma lepš wykarystać ekonomičnaje pałažeńnie jak aružže proci worahoŭ. Senatar Peršo damahaŭsia ekonomičnaha sajuza sajužnickich dzieržaŭ dziela padzielu miž imi ŭsiaho syrja na świeci. Heta budzie samaj lepšaj ekonomičnaj gwarancijej.

Wilnia, 19 lutaho 1918 h.

Zachwat polskim wojskam usich wialikšych miest zakordonnaj Biełarusi našy tutejšyje palaki spierša tłumačyli adno jak žadańnie baranić mieńnie i žyćcio polskaha elementu na Biełaruskaj ziamli ad sałdackich band, katoryje, pakinuŭšy front, razyjšlisia pa ŭsieńkim kraju i tamaka rabujuć dwary dy ŭsielak zdziekujucca nad ich haspadarami — pierewažna palakami. Adnak, užo z niekalkich krynic dachodziać wiestki, što akcija hienerała Dowbor-Muśnickaha wyjšła daloka za mieży zwyčajnaj abarony swaich ziemlakoŭ: jana maje charakter čysta palityčny, i heta wyjawiłosia ŭ zajawie načalnika polskich wojsk, što zaniataja časć Biełarusi «pryłučajecca da polskaj monarchii“.

Palityčny charakter wystupleńnia palakoŭ padwierdžajecca i polskaj pressaj. U № 44 polskaj hazety «Dziennik Polski» s 13.II. 1918 h. my čytajem miž inšym: „...Muśnicki, zaniaŭšy Rahačoŭ, Babrujsk i Minsk, abjawiŭ pryłučeńnie hetaj časci Biełarusi da „polskaj monarchii». Heta byŭ by palityčny krok wialikaj wahi, bo rezultatam jaho pawinien by być *pačatak pierehaworaŭ s centralnymi dzieržawami*. Urešci, polskije wojski znachodziacca ŭžo nieŭdaločku ad frontu i chutka dojduć biezpasredna da pazycij centralnych dzieržaŭ.“

My zumyśla padčyrknuli słowy „pačatak pierehaworaŭ s centralnymi dzieržawami», bo tut polskaja hazeta prahawaryłasia: jana jasna daje zrazumieć, što palaki chočuć wykarystać dziela swaich palityčnych met fakt aružnaha zachwatu časci Biełaruskaj ziamli, što jany buduć pazywacca na hety fakt, starajučysia choć štokolečy urwać ad našaha kraju i dałučyć da Polščy patrebny jej dziela kołonizacii biełaruski abšar.

Byli časy, kali toj, chto siłaj swajho aružža zachapiŭ čužuju ziamlu, ličyŭsia poŭnapraŭnym haspadarom jaje. Ale i tady taki zawajewaciel panawaŭ tolki datul, pakul zwajewany narod nie sabraŭsia s siłaj i nia skinuŭ čužackaha jarma. Ciapier usio na świeci zmianiłosia: ŭžo nie fakt zawajewańnia, a wola narodu razwiazywaje pytańnie ab budučynie zwajewanych ziamiel. I choć by armija Dowbora-Muśnickaha dziesiać razoŭ abjaŭlała pryłučenaj da Polščy zakordonnuju Biełaruś, katoruju ad polskaj monarchii addzielajuć sotni wiorst i wajenny front, — zajawy jaje nia mohuć być pryznany surjoznymi ani demokracijej Europy, ani uradami wajujučych dzieržaŭ.

Tolki wola biełaruskaha narodu može tut mieć akančacielnuju wahu. A wola heta wyjawiłasia zusim wyrazna jak s taho, tak i z hetaha boku frontu: tam — razahnany bolšewikami biełarusi kongres u Minsku 30-31 śnieżnia 1917 h. apawieściŭ niezaležnaść Biełarusi; tut — biełaruskaja konferencija ŭ Wilni 25, 26 i 27 studnia 1918 h. ćwiorda i jasna zajawiła, što narod biełaruski choče być wolnym, što swajo niezaležnaje dzieržaŭnaje žyćcio choče budawać razam z narodam litoŭskim, s katorym supolnie zasielaje adzin kraj.

Nia siła wyšej prawa, a prawa wyšej siły, wyšej usielakaha aružnaha gwałtu adnaho narodu nad druhim. Proci takoha gwału nad Biełarusami my pratestawali zaŭsiody, niezaležnie ad taho, chto jaho ŭčyniŭ. I my z usiej ćwiordaściu zajaŭlajem swoj pratest proci ŭsich palityčnych kombinacij kiraŭnikoŭ polskaj armii ŭ zakordonnaj Biełarusi, katoryje majuć na meci paniawoleńnie ŭsiej abo chacia-by časci našaj ziamli.

Niahodnyje dzieci.

(*Piśmo u Redakciju*)

Kab chto ciapiar zniačeŭku zajechaŭšysia ŭ Wilniu, papaŭ u polski hurtok, jon by z wytaparaščennymi poŭnymi žachu wačyma pytaŭsia b: «Ciž Biełaruś pryłučyli da Polšy?» Endecija kryčyć, chwalicca, zachłobywajecca ad radaści: „My zawajewali Biełaruś, u nas siła, my zrobim z wami, što zachočym!“ „Štož wy zrobicie?“ pytajuć ždziŭlenyje hetkim patosam biełarusy. «Razam z Wilniaj pryłučym da Polščy!» «Ale ž Wilnia jašče nie ŭ wašych rukach, Wilniu dzieržuć niem-

cy». «Dyk my siłaj woźmiem, siłkom, što wy zrobicie, kali my woźmiem siłaj? Ciapier usio siłaj, arużžam biaruć.» «Nie paddadziomsia ŭ polskuju niawolu, lapiej zhiniem, čymsia dadziom zakawać slabie ŭ polskije kajdany! za nami narod, my padymiem tady paŭstańnie». „Mužyki? a štychi na mužykoŭ, jany zaŭsiody ŭdzieržać paradak!“ kryčać s pienaj na hubach, pažaŭciełyje, zdegenerawanyje paničy, rycary bizuna i babskaha andaraka. Druhije pačynajuć aściaražniej, palityčniej: «Na a štož tut takoje, niaŭžož biełarusam lapiej być pad Rasiej abo pad Niamieččynaj? hetaž sławianie, treba ŭsim sławianam zrabić adno hasudarstwa, dyj prawa mowy budzie ŭ Polščy, litwinom i biełarusam my pazwolim wučycca pa swojmu“. Niekatoryje ščodraj rukaj nawat dajuć nam «aŭtanomiju“. Za toje bolš patryotyčnyje kryčać im: «Nijakich biełarusaŭ, abo Polšča abo Rasieja, nijakaj Biełarusi!»

Pahladziom ci zaprady ŭžo naša pałažennie tak błahoje, a polskaje dobraje, što pany palaki nam mohuć zwanić kajdanami?. Utworenaje spačatku rasiejskim uradam dla wajny s centralnymi dzieržawami, ciapier pastaŭlenaje na nohi ščodrymi amerykanskimi hrašyma, polskaje wojska, karystajučy z z razfarmawańnia rasiejcami biełaruskich pałkoŭ i dezarhanizacii rasiejskaj armii, našło na Biełaruś, zaniało jaje i abwieściło na Biełarusi „polskuju monarchiju“. Dziŭnaja heta «polskaja monarchija», dzie najbolš jość $2^{1}/_{2}$% palakoŭ, a ŭ niekatorych miascoch zusim niema. Zaniataja palakami ŭschodniaja čaść Biełarusi addzielena ad Polščy zachodniaj Biełaruśsiu, zaniataj niemcami. Dyk zaniataja polskimi wajskami čaść Biełarusi mahłab być pryłučena da Polščy tolki tady, kab niemcy na heta zhadzilisia, ustupiŭšy razam palakom i zawajewannyje imi biełaruskie ziemli, abo kab palaki mieli siłu zwajewać niemcaŭ. Zhadzicca niemcy nikoli nia mohuć, bo hetkaja wializnaja, pa pryłučeńni Biełarusi, Polšča, zachapiŭšy raniej ci paźniej sabie i Litwu,. dabiwałasia b ad Niamieččyny i ŭźbiarežža Bałtyckaha mora ŭ tej ličbie i niamieckich miest Kenichsberga i Dancyha, na katoryje ŭ hetuju wajnu palaki wykazywali ŭžo swaje prawy i damahańni. Wajewać z niemcami palakam taksama niema ŭzmohi. Patrapiŭšy prahnać balšewikoŭ, polskaje wojska, choć i padmacawanaje amerykanskimi hrašmi, na katoryje amerykancy nie patrapili padkupić rasiejcaŭ, mała majučy amunicii ni časiny nie patrapić baranicca ad niemcaŭ, nito što nastupać. I baranicca palaki zusim nia mohuć. Baroniučysia pryšłosia-b adychodzić i ŭkancy papaścisia ŭ ruki tym samym rasiejcam, katorych jany wyhnali.

Polskije palityki heta sami wielmi dobra wiedajuć i jany buduć malistawać prad niemcami (kali ŭžo nie malistujuć), kab tyje zhadzilisia pryniać ad palakoŭ zachoplenuju imi čaść Biełarusi i za heta padarawać palakom čaść biełaruskaj ziamli sumiežnaj s Polščaj napr. Biełastoččynu. Delehaty Dowbor-Muśnickaha (polskaha hienerała, što zachapiŭ Biełaruś) ŭžo pajechali da polskaj regencyjnaj rady ŭ Waršawie. Ci pojduć na heta niemcy, ci należyć nam bajacca, što našym bratom Biełastačanam hrazić polskaje jarmo? Mnie zdajecca, nie. Kab niemcy chacieli brać rešta Biełarusi, dyk jany biez nijakaha koštu i straty sami zabrali b jaje biaz polskaj łaski.

Hetkim paradkam ni ŭsia Biełaruś, ni čaść jaje nijakim sposabam nie dastaniecca ŭ polskuju niawolu. Zapraŭdy hetaje warjacieńnie palakoŭ wyhladaje na rabotu małych, ale niahodnych dziaciej.

J. Stankiewič.

U Wilni i wakolicach.

× **Biełaruski teatr.** U času postu praca Dramatyčnaj Družyny nie spyniajecca i kožnuju niadzielu u Biełaruskim Klubie ładziacca spektakli.

× **«Na Antokali».** Mieŭšaja ŭdaču u prošłym sezonie pjesa pad hetym zahałoŭkam, budzie ihrana u kancy postu na scenie Biełaruskaha Klubu. Repetycii pačalisia ŭžo.

× **Uprawa harodaŭ.** Stadthaŭptmann pryzywaje ŭžo ciapier pryhataŭlacca da mahčyma bolš intensyŭnaj abrabotki harodaŭ u mieżach Wilni. Haspadary, katoryje swaimi siłami nia zdolejuć abrabić swaich harodaŭ, pawinny zajaŭlać heta u Stadthaŭptmanna, Dominikanskaja 2, pakoj 128, i ich učastki buduć addadzieny da užytku druhim asobam. Za niesłuchmianaść karacimuć štrafam da 2.000 rub. abo areštam.

× **Ruch łamawikoŭ.** Zahadam Stadthaŭptmanna ruch łamawikoŭ u kirunku na wagzał paw nien adbywacca pa Zamkowaj, Wialikaj i Ostrabramskaj abo pa Wilenskaj, Niameckaj i Ostrabramskaj, a z wagzału—pa Sadowaj, Cwietnoj, Zawalnaj i Jagełłonskaj.

Zwoščykaŭ s pasažyrami heta nie datykaje.

× **Na wulicy.** Na W. Pahulancy upała i złamała sabie nahu Basia Rejza Wajnerowaja. U karetcy skoraj pomačy jaje adwieźli u Żydoŭski špital.

× **Nieščaśliwaje zdareńnie.** Asenizator Julijan Pawlikiewič, znajšoŭšy niedzie ružejny patron, pačaŭ jaho kałupać. Zrabiŭsia ŭzryŭ, katorym atarwało jamu palcy na lewaj ruce. U karetcy skoraj pomačy adwieźli P. u špital u miestowaj sali.

× **Čarodnaja kraža.** 15 lutaha pry ŭjezdzi na Šopenoŭskuju wulicu u adnaho sielanina ukrali sani s kaniom.

× **Pahoda za miesiac studzień.** Sioletni studzień mieŭ mnoha tumannych dzion i daŭ šmat śniehu. Śniehu wypało siarednim likam na 30 cm. hrubini, ale miescami wieciar jaho nanios da 3 metraŭ wysoka. 11, 13, 15 i 18 wypało najbolš śniehu; za adzin dzień 13-ha naswpało na 9 cm. Usiaho asadkaŭ za 24 dni było na 47,1 mm. — suproć 12 mm. letašniaha hodu. 20 dzion było tumannych. Sonce świaciło tolki 4 dni: 4, 10, 12 i 21.

S pryčyny tumannaści temperatura za miesiac była dawoli wysokaja: sioletni studzień byŭ na 3,4° ciaplejšy za letašni. Siarednije temperatury byli:

a 7 hadz. ranicy — 4₀
„ 2 „ ŭ dzień — 2,9°
„ 9 „ wiečara — 3,4°

Najwyšejšaja temperatura była 21 a 1 hadz. paśla pałudnia: + 5°; najniżejżejšaja 14-ha a 9 hadz. ranicy; — 19,2°. Maroźliwych dzion (s siaredniaj temperaturaj za dzień nižej 0°) było 28. Najbolš chałodny dzień byŭ 14-ha s siaredniaj temperaturaj — 14,8°. Najciaplejšy — 21-ha s siaredniaj temperaturaj + 2°.

Niekalki dzion zusim napaminali wiasnu.

× **Temperatura.** Najwyszejszaja i najniżejšaja temperatura za aposznije dni była pawodłuh Celsija):

	najwyš.	najniž.
14—15	— 1°	— 6,8°
15—16	— 6,4°	— 15°
16—17	— 7,2°	— 19,5°
17—1	— 3,2°	— 16,7°

Z USIAHO KRAJU.

Ab biełaruskaj mowie ŭ prawasłaŭnaj carkwie.

Ab biełaruskaj mowie ŭ carkwie Biełaruskaja Konferencija u Wilni 25 studnia siol. h. wyniesła *adnahałosna* hetkuju rezaluciju:

„Konferencija damahajecca:

1) Kab prawasłaŭnyje świaščeńniki ŭ propawiadziach užywali nie rasiejskaj, a biełaruskaj mowy.

2) Kab byli atkryty nanowa prawasłaŭnyje duchoŭnyje seminaryi i kab nawučańnie ŭ seminaryjach adbywałosia ŭ biełaruskaj mowie.

3) Kab na košt eparchij była arhanizawana kamisija dziela pierekładu na biełaruskuju mowu nabožnych knih što drukowalisia dahetul pa rasiejsku, i nadrukawańnia ich».

Ab rewindykacii biełaruskaha nacyanalnaha mieńnia.

U hetaj sprawie *adnahałosna* pryniata hetkaja rezalucija: «Biełaruskaja „Konferencija daručaje Biełaruskaj Radzie ŭčynić należnyje kroki dziela rewindykacii Biełaruskaha nacyanalnaha mieńnia».

Biskup Karewič ab budučynie kraju.

Kowienski biskup Karewič zajawiŭ karespandentu hazety „Lokal Anzeiger»:

U łaźni.

Wučeń apošniaha klassu kamornickaha wučylišča, kazionny stypendzijant Klim Šamoŭski, k Kaladam pryjechaŭ u-dworu i užo druhi tydzień žyŭ u baćkawaj chaci ŭ rodnaj wioscy Mardałysawie.

Jakraz u tryccać pieršy dzień śnieżnia, pierad Nowym Hodam, dziadźka Jakub, damiaŭšy swaju piańku wypaliŭ łaźniu, katorych u Mordałysawie na 25 dwaroŭ jość ažno dźwie.

U wiečary Klimaŭ, brat Parchwir, napaiŭ koni, padawaŭ żywioli, pryjšoŭ u chatu i pačaŭ rychtawacca ŭ łaźniu. Znajšoŭšy aporki i sieŭšy na kałodačku razuwać łapci, zahamaniŭ jon:

— Dziadźka łaźniu ŭžo wytapiŭ. Hatowa. Zbirajciesia chutčej. Ty, tata, biary wiadro i jdzi; tymčasam i ja pajdu s chłapcami; treba pa wieniki na wyški uzleźć. A Klim što heta siadzić? Aj ty nia pojdzieš siańnia ŭ łaźniu? —zapytaŭsia jon u brata.

Klim pałažyŭ na paličku «Nižšuju heodeziju» Bika i „Pieśni žalby» J. Kołasa, što dahetul byli ŭ rukach, niečaha zadumaŭsia, adkinuŭ z łobu swaje doŭhije wałasy i trochu pamaŭčaŭšy, adkazaŭ:

— Ja i sam nia wiedaju, išci mnie, ci-to ŭžo nie pačynać. Kolki hadoŭ nia myŭsia ja ŭ wašych łaźniach, adwyk. Ale pamycca siahońnia nie wadziła-b: cieła pačynaje świarbieć.

— Što ty heta, Klimačka, — zahawaryła jaho maci. — Čamu-ž tabie nie schadzić u łaźniu? Praŭda, hraznawata jana, wady ciopłaje saŭsim nima, a chałodnaja ŭ panaŭcy na kanawie nadta mutna, ale ŭsiož-taki toje-heta paparyšsia, kostački pahreješ swaje, moj na dušy pałahčejeć krychu tabie. Idzi, idzi, synok.

Baćka apranuŭ dublonku, nadzieŭ dzirawyje walonki i prystoiŭ, pakul Klim wyjmaŭ s kišeni klučyki, nožyk, partmanecik z hrašami i starym piarom «rondo», kab nie zhubić dabro ŭ łaźni.— «Chutčej! — kazaŭ jamu maleńki puzyr, brat Saŭka, a jon, adčapiŭšy kišenny hadzinnik, adziahnyŭ mackinu šubku i wyjšoŭ s chaty.

Łaźnia była za honi ad wioski kala zapłyŭšaje kanawy, što była niekali, pakul šče pany żydom lasoŭ nie pradawali, rečkaj. Lipieła jana sabie na uzhorku, i pakul Klim uzabraŭsia na hety uzhoraček, dwa razy pawaliŭsia i abskrabaŭ aż da krywi ruku ab miorzły śnieh. Saŭka padskočyŭ kala jaho na adnej nazie, padniaŭ jamu kawałačak myła, kryknuŭ: «Chor na Babinawičy!“ i šybka pabieh papierad usich k łaźni. Tam jon kumilhom ukaciŭsia u prymylnik i skazaŭ dyškantam, jak toje rabili wialikije basam, abo tenaram:

— Para — łaźnia, lohki duch!...

Adzin s chłapcoŭ-siarednikaŭ, što pryjšoŭ tudy raniej, da Saŭkawaho winšawańnia, ŭ adzin ton dabawiŭ kolki słoŭ i k słowu „duch“ prykładna adpaliŭ takoje słaŭco, što dzied Kužma abazwaŭ jaho synam wiedamaha ŭsim brachliwaha stwareńnia.

Klimaŭ baćka pajšoŭ k panaŭcy, začarpnuŭ aściarožna bieražkom wiedra, kab nie zamucić saŭsim, mutnaje z lodam wady, utapiŭ u wadu biarozawy wienik, kab razmiak i lepiej jaho było sparyć, i, schiliŭšysia nad wiadrom, pabryŭ ŭ łaźniu uśled za Klimam. A toj, ubačyŭšy tam starych, katoryje raspratywalisia, a inšyje addychali na mialicach, paparyŭšysia dawoli, skazaŭ:

— Dobry wiečar! — i azirnuŭsia, dzie b jamu prychilicca.

— Miłaści prosimi-adkazaŭ jamu sałdat, Zachar Kaksta.

— Kapiejek na wosiem, — dahawaryŭ niejki skałazub. Sadziciesia, wo ładnaje miajścinka, Klim Ramanawič, — zahamanili hołyje, baradatyje „mužy“ ŭ ciamnoci, bo świetła ŭ prymylniku palić, znać, nie znajšli patrebnym i warušylisia, chto jak moh, npociemku.

Prymylnik byŭ płatniowy i skroź placień duŭ wiecier. Pad nahami — miašło. Kala ścienak leżali, raskiračyŭšy nohi samadzielnyje mialicy. Klimu było hrazna, niačysta nieprytulna. Z łaźni siudy, to j hladzi, wyskakiwali čyrwonyje, što raki, zdawolenyje łasuny da pareńnia. Adtul niossia huł...

«Licha ich wiedaje, jak jany tut myjucca» — dumaŭ Klim, šukajučy miajścinki, dzie b schawać šubku.

Staryje hamanili pra toje-sioje, chto kolki špał ad żyda zwioz na reku Wiachru i inšaje.

„Ale što-ž heta ja? Ci ja nie radziŭsia sam u Mardałysawie ci sam nie kupaŭsia u hetaj hrazi, nie bačyŭ usiakaha brudu?“ — tak dumaŭ Klim. Nie, heta-ž ja nie złujusia, čaho-ž heta ja?...“ I uwajšoŭ u łaźniu.

Wačam stało horka ad dymu. Naham było jodka stajać na hraznaj ściudzionaj ziamli. Haława ŭdaryłasia ab šost. Žarynia była na wiersi, jak u piekli. Nia można było ničoha razhledzić.

— «Žčach, žčach, žčach, žčach...“ rabotali wieniki. — „Oho-ho-ho-ho“ — rahataŭ niechta, lezučy na pałok. — „Paddaj, padaj... Jašče horstačku... lini paŭkružački na pleč... Bratcy adžalejcie paŭčaŭchirački... Duchu mała, duchu nima, hej duchu!“ Až ston łunaŭ u łaźni. Pawiarnucca, dumaŭ Klim, — niejdzie: paŭniutyńka łaźnia ludziej. Na nizu u hrazi błaznota... Inšy płakaŭ ad dymu, ci jšče ad čaho i cior wočy kułakami, i pleskaŭ hraznoj wadoj. Ale j tuju nichta jamu zabaraniŭ brač, kazaŭ: «Złotaj, pryniasi sam» Inšy siadzieŭ nieparušna, uščam ŭšy haławu pamiž noh. Toj ščypaŭsia, toj šturchaŭsia, toj žartawaŭ — macaŭ niekaha pa wačoch, kažučy: „Ci jeŭ bałazie?»

(Dalej budzie).

«U wialikaj hłaŭnaj kwatery ja witaŭ Hindenburga i Ludendorfa, a paśla adwiedaŭ arcybiskupa Kielnskaha, kardynała Hartmana, kab padziakawać jamu za achwiary Niamieččyny dla Litwy. Ja pryjechaŭ u Berlin skažać u kiraŭničych niamieckich ustanowach, što nastaŭ čas zaniacca utwareńniem niezaležnaj litoŭskaj dzieržawy, katoraja, wiadoma, abaprecca ab Niamieččynu. Dziela hetaha ja apracawaŭ memorjał i padaŭ jaho kancleru. Litwiny dumajuć, što ciapier para utwaryć dzieržaŭnyje ustanowy takoha rodu, jak heta zrobleno ŭ Polščy. Značycca, my ždžem pryznańnia Litwy za niezaležnuju dzieržawu. Akančacielnaje ustrojstwo Litoŭskaj dzieržawy mahłoby-by być adłoženo na budučynu, kali iznoŭ možna budzie ličycca z normalnymi warunkami. My dumajem ab monarchičnaj dzieržawie abapiortaj na chryśćjanska-konserwatyŭnaj asnowie. Heta zusim adpawiedaic-by i pahladam wialikaj bolšaści litoŭskaha narodu, katory ŭ wialikaj miery relihijny i konserwatyŭny. Wykłučeńnie stanowiać tolki niekatoryje niačyślenyje elementy nasialeńnia, pačaŭšyje wielmi ažyŭlenuju ahitaciju, kab zawiazać znosiny z Rasiejej i hetak dabicca na nowa złučeńnia Litwy z Rasiejej. Heta ahitacija robić asabliwa patrebnym zrabić pačatak utwareńnia niezaležnaj Litwy, katoraja na asnowie umoŭ apirałasia-by na Niamieččynu. Ja pierakonan, što my dojdziem z Niamieččynaj pryjaznaj uhody, karysnaj dla abiedźwych staron. Mai predłažeńnia buduć dawiedzieny da wiedama Impieratara i peŭnie užo na čarodnych naradach u hłaŭnaj kwatery z ušaściem kanclera i Kiulmana budzie zakranuta sprawa Litwy».

Ab upraŭleńni krajem.

Stats-sekretar Delbryk atrymaŭ zahad napisać padrobnuju sprawazdaču ab upraŭleńni zaniatymi ziemlami.

„Kulturtregiery!» Nas pawiedamlajuć:

ŠKoły ŭ Turgielach, Biełym Dware Słabadzie i Rukojniach nie pracujuć. Heta školnaja zabastoŭka wyzwana dziekanam Šepeckim u Turgielach, ks. Hanusoŭskim u Rukojniach i ks. Michałam Sopoćkaj u Taboryškach. Jany niezdawoleny orhanizowanymi školami, bajacca utracić swaje ŭpływy i padbiwajuć ludziej nie pasyłać dziaciej u škoły. Asabliwa jany niezdawoleny tym, što nawučańnie ŭ škołach u Rukojniach i Słabadzie pawinno było adbywacca pa-biełaruskú.

Mieškancy. Sielanin Anton Sabaleŭski aštrafowan na 150 rub. za toje, što jon letaś ukraŭ s susiedniaha pola niekalki snapoŭ.

MITAWA. Kurlandzkaja Krajowaja Rada adbyła 15 lutaha swajo pieršaje zasiedańnie. Pryniaty dźwie rezolucii: ab wypłacie ŭ markach daŭhoŭ, zroblenych u rublach, i ab upraščeńni zahadaŭ, datykajučych ekonomičnaha žyćcia.

ARENSBURG. Prybyŭšyje na Ezel estonskije uciekačy apawiedajuć, što bolšewiki areštawali ŭ Rewieli bolš za 1.000 asob. Bałtyckie niemcy prosiać pomačy, bo inačej ich ždže pahibiel.

Pa wioskach Staradubščyny.

U „Nowaj Radzie" № 159 čytajem ab hetakim abrazku arhanizacyjnaha žyćcia na wioscy ŭ ciapierašnich časoch:

«U Jackaŭskaj wołaści wybirajuć na płatnyje słužby spaŭnicielnaha kamitetu. Na stoł uskakiwaje šawiec Pierapiečka.

— Braty, tawaryšy, wybirajcie mianie — ja... —kryčyć jon prad ludźmi.

— Dyk za štož ciabie wybirać? — pytajujcca.

— A mnie Radaśpiej (byty ziemski) powuchu daŭ.

— A za što daŭ?

— A za što, značycca jak ja pjany abrazy łaiŭ...

Ludzi sumlewajucca: wybirać ci nie?

Chtoś papytaŭsia:

— A ŭ turmie siadzieŭ?

— Nie!

— Pajšoŭ, nia treba! — pastanaŭlaje schod».

WIESTKI Z RASIEI.

PIECIARBURH. Rasiejski hłaŭnakamandujčyj na zachodnim fronci, Miaśnikow, razasłaŭ iskrowuju telehramu ab demobilizacii armii pad kiraŭnictwam rad kamitetaŭ. Razam z demobilizacijej armii adbywajecca orhanizacija «čyrwonaj hwardzii — dzieła zaščyty rewoluccii, narodu i staronki ad worahaŭ».

PIECIARBURH. «Własť Narodu» piše, što ŭrad čynić kroki na prypadak adnaŭleńnia wajennych čynnaściej. Lenin bytcym-to manicca zrabić uhodu s Kaledinym dziela baraćby s supolnymi worahami. Hłaŭnakamandujučyj Krylenko zwiarnuŭsia z adozwaj da ŭsich byŭšych hieneratàŭ, pryzywajučy ich, kab wiarnulisia u armiju. U Piecíarburzi ŭsie hawo'ać ab adnaŭleńni wajny.

PIECIARBURH. Amerykanski pasoł zajawiŭ rasiejskamu ministru zahraničnych spraŭ ad imi sajuznych i neutralnych dyplomataŭ, što jany nie pryznajuć wahi dekretu ab kasawańni pazyk.

BERLIN. Paŭnamočnyje predstaŭniki estonskich drobnych ziemleŭłaśnikoŭ dorpackaha, pernaŭskaha i felinskaha pawietaŭ pryjechali u Gdansk i zwiarnulisia da niamieckaha radu s prośbaj ab zaščytu ad terroru bolšewikoŭ. Jany prosiać uraz že zaniać ich kraj niamieckim wojskam.

BERLIN. Paŭnamočnik liflandzkaha ziemstwa i šlachty, v. Štryk, ad imi ŭsiaho kraju zwiarnuŭsia da kanclera s telehrafnaj prośbaj, kažučy:

„Tolki zaniaćcie ŭraz že staronki wojskam može wyratawać astaŭšychsia jašče žywymi mužčyn, žonak i dziaciej. Inačej dzikije bandy ŭsich zabjuć».

PIECIARBURH. Kongres rasiejskich rad wyznačyŭ čysło rasiejskaj rewolucyjnaj armii na paŭmiljona duš.

Rasieja i centralnyje dzieržawy.

BERLIN. (W.T.B.). Ab apošnich dwuch zasiedańniach mielšanaj kamisii ab palityčnych i terytoryalnych pytańniach u Brest-Litoŭsku, zakončyŭšychsia wiadomaj zajawaj Trockaha, apawieščajecca:

9 lutaha Kiulman zajawiŭ, što pahadzić pahlady abiedźwych staron nie ŭdałosia, nia hledziačy na wielmi padrobnyje pierahowory, i što jon sumlewajecca ŭ ŭdačy dalejšych pierehaworaŭ. Hraf Černin pryłučyŭsia da pahladu Kiulmana.

Trockij adkazaŭ, što tłumačeńnia pracíŭnaj staronaj prawa narodaŭ na samaznačeńnie roŭnaznačno adkidańniu hetaha prawa. Nowaja hranica na zachodzie Rasiei pawinna być prawiedziena ŭ myśl wajennych i stratehičnych wymoh. Adnosiny centralnych dzieržaŭ da Ukrainy pawialičywajuć trudnaść pałažeńnia. Jon, Trockij, pratestuje proci tak-zwanaha mira centralnych dzieržaŭ z Ukrainaj. Heta umowa nia može mieć wahi ani dla ukrainskaha narodu, ani dla uradu Rasiei.

Kiulman adkazaŭ, što predłoženaja centralnymi dzieržami hranica zhodliwa z nacyonalnym pryncypam. Ab doli nasielajučych zaniatyje ziemli narodaŭ Kiulman skazaŭ, što jana budzie zhodliwa z zajawami centralnych dzieržaŭ. Choć centralnyje dzieržawy kažuć što nasialeńnie hetych ziamiel užo wykarystało swajo prawo na samaaznačeńnie, — jany hatowy pašyryć istnujučyje ustanowy na samych šyrokich narodnych asnowach. Čas wyjaŭleńnia swajej woli narodnyje pradstaŭnictwa pawinny buduć wyznačyć u zhodzi s centralnymi dzieržawami.

Hraf Černin zajawiŭ, što centralnyje dzieržawy nie cikawiacca adnosinami piecíarburskaha uradu da Ukrainy. Dla centralnych dzieržaŭ Ukraina ciapier stanowić neutralnuju dzieržawu.

Kiulman predłažyŭ hetkuju formułu 2 artykułu prajektawanaj mirnaj umowy:

«Rasieja pryznaje terytoryalnyje pieramieny, katoryje majuć wahu ad času paćwierdžeńnia hetaj mirnaj umowy. Ziemli miž hranicami Niamieččyny i Aŭstro-Wenhryjej i liniej.... nie prysłuchajuć bolš rasiejskaj ułaści. Hetyje ziemli, wystupajučy sa składu Rasiei, nie biaruć na siabie nijakich ablazacielsw. Budučyna hetych ziamiel budzie pastanoŭlena u zhodzi z ich narodami na asnowie umoŭ pamiž imi i Niamieččynaj i Aŭstro-Wenhryjej".

Zasiedańnie zakrywajecca. 10 lutaha padkamissija adbyła dźwie narady — pierewažna ab wajennych pytańniach. Z niamieckaha boku było zajaŭleno, što niamiecka-rasiejskaj hranicy bolš nia budzie, a budzie hranica miž Rasiejej i nowymi hasudarstwami. Padkamissija nie dajšla uhody.

Na ahulnym zasiedańni Kiulman pračytaŭ prykaz rasiejskaha hłaŭnakamandujučaha, katory zahadywaje rasiejskich sałdataŭ padbiwać niamieckaje wojska proci jaho načalstwa — aficeraŭ i hienerałaŭ.

Trockij zajawiŭ, što jamu ab hetym ničoha niewiadoma. Paśla jon skazaŭ: «Paśla doŭhich pierehaworaŭ pryjšoŭ stanoŭčy moment. Rasieja nia choča dalej praliwać kroŭ swaich sałdatoŭ dziela karyści jakoj-budź partyi, i jana wywodzić z wajny swaju armiju. Rasiejski urad zahadywaje poŭnuju demobilizaciju ŭsich wojsk na ŭsich frontach, ale jon admaŭlajecca prystać na niamieckije i aŭstryjackije damahańni i nia može padpisać mirnaj umowy».

Kiulman adkazaŭ:

«Kali nia budzie padpisan mir, dyk aružnaje zamireńnie pawinno skončycca i pawinny iznoŭ pačacca wajennyje čynnaści. Što Rasieja raspuskaje swajo wojska, — heta zusim nie zmieniaje pałažeńnia. Jon predłahaje nazaŭtra naznačyć nowaje plenarnaje zasiedańnie, kab wyskazać pahlady centralnych dzieržaŭ na apošnije zajawy rasiejskaj delehacii.

Trockij zajawiŭ, što ŭsie jaho paŭnamočča skončylisia, i jon pawinien wiarnucca ŭ Piecíarburh. Centralnyje dzieržawy mohuć pasłać swaje zajawy prosta ŭ Piecíarburh:

Zasiedańnie na hetym zakryłosia.

BERLIN. (W.T.B.) 15 II. Rabota niamieckaj kamissii ŭ Piecíarburzi zwiazana z wialikimi trudnaściami. Rasiejskije kamisary, asabliwa Lenin i Trockij, nie jaulajucca na narady s kamissiej bytcym to s pryčyny niedachwatki času. Z hetaj pryčyny, a tak sama s pryčyny narušeńnia rasiejcami swaich deklaracij treba surjozna sumlewacca, čy budzie jakaja-kolečy karyść ad dalejšaj bytnaści kamissii ŭ Piecíarburzi. Prajekt rasiejskaha uradu wysłać usich niamieckich wajennych i cywilnych pałonnych u Orenburh bytcym-to s pryčyny niedastačy praduktaŭ sustreciŭsia s ćwiordym pratestam kamissii.

BERLIN. Prajekt bolšewikoŭ utwaryć rewolucyjnuju armiju stanowić hrozbu Niamieččynie, a jašče bolej Aŭstryi.

BERLIN. (W.T.B.). 16.II. *Uradowa* U swajej apošniaj zajawie 10 lutaha p. Trockij, praŭda, zajawiŭ ab kancy wajennaha stanu i demobilizaccii armii, ale admowiŭsia padpisać mirnuju umowu. Jon admowiŭsia takže pryniać učaście ŭ nowym ahulnym zasiedańni i sarwaŭ pierehawory. Heta rasiejskaja zajawu, samo saboj, nie zakončyła wajennaha stanu i nia wytwaryła mirnaha, a zrabiła mir niemahčymym. Dziela taho, kab dajści mira, 15 śniežnia było zrobleno aružnaje zamireńnie. Admaŭlajučysia padpisać mir, bolšewiki hetym samym admowilisia i ad dalejšaha zamireńnia. Impieratarski niamiecki urad ustanaŭliwaje, što piecíarburski urad 10 lutaha faktyčna sarwaŭ zamireńnie. Niamiecki urad cieraz 7 dzion astaŭlaje sabie poŭnuju swahodu čynnaściej. Kamissii centralnych dzieržaŭ u Piecíarburzi wyjechali adtul i siahońnia ranicaj pierajšli cieraz niamieckie linii.

WIENA. Ab sprawie razrywu zamireńnia z Rasiejej sa świadomych krynic nakazywajuć:

Aŭstro-Wenhryja nie maje bolš supolnych z Rasiejej hranic, a ŭ ziemlach pahraničnych nie maje pry kancy zamireńnia wojsk. Adnak, Austryja ŭ hetaj sprawie, jak i ŭ wa ŭsich inšych, pojdzie razam z Niamieččynaj i, kali Niamieččyna pačnie nowyje operacii, dyk budzie z jej solidarna.

BERLIN. «Vorwärts» pad zahałoŭkam «Bolšewiki i my» piše:

„Rasiejskim bolšewikam treba zusim jasna skazać, što ich nadzieja na skoruju gwałtoŭnuju rewoluciju ŭ Niamieččynie — šalonaja. Jany mierać Niamieččynu rasiejskaj mierkaj i zabywajucca, što s palityčnaha, ekonomičnaha i kulturnaha pahladu my bliżka na sto hadoŭ apiaredzili ich. Dziela bolšewickich rewolucyjnych sposabaŭ u Niamieččynie nima hruntu. Treba zusim jasna i ćwiorda zajawić, što my, jak socyał demokraty, samym enerhičnym sposabam sudzim bolšewickije gwałty. Jany zasnawali carstwo mieča, bolš nasilnaje i biezmiłasernaje, čym haniebnaje panawańnie caroŭ. Jany aružnaj siłaj razahnali narodnaje predstaŭnictwo, wybranaje na asnowie demokratyčnaha hałasawańnia. Usio, što im nie pakaryłosia, jany razbiwajuć aružžem. Chaos ekonomičny i palityčny budzie ŭsio bolej uzrastać i ŭrešci dawiadzie da razwału hetaha nienaturalnaha socyalistyčnaha panawańnia pry pomačy aružža. Toje, što bolšewiki robiać u Rasiei, —zusim nie socyalizm, ani demokratyzm, a najbolš nasilnaja systema zmoŭ i anarchii. Z hetaj pryčyny my pawinny prawiaści miž saboj i bolšewikami rezkuju, widočnuju dla ŭsich hranicu.

Ukraina.

WIENA. U kančary oficyalnaha komentaryja ab pałažeńni na uschodzi adznačeno, što, kali Trockij sa swajej čyrwonaj hwardzijej manicca wystupić proci Ukrainy, centralnyje dzieržawy niedapuściać hetkaj praškody razwićciu pryjaznaj dzieržawy.

BERLIN. 15.II. Siahońnia pačynajucca pierehawory miž Aŭstryjej i Niamieččynaj ab ekonomičnych znosinach miž imi i Ukrainaj.

WIENA. Mira z Ukrajnaj možna było dajści tolki na asnowie ustupki Chołmščyny. Hranica, katoraja addzielaje Chołmščynu, zusim ustanoŭlena, bo na ŭschodzi ad jaje žywuć ukraincy.

BAZEL. Ukrainskaja rada zahadała ŭraz že demobilizawać armiju i ačyścić ukrainskuju ziamlu ad rasiejskich wojsk.

WIENA. (W.T.B). 15.II. Imperatar wydaŭ manifest, witajučy naradziny Ukrainy.

BERLIN. Aŭstryjaki iznoŭ zaniali tyje čašci Haličyny, dzie dahetul stajali rasiejskije wojski. «Witać aŭstryjakaŭ ukrainskaja rada pasłała u Brody delehaciju.

BERLIN (W.T.B.). Ukrainskaja delehacija u Brest-Litoŭsku padała niamieckamu impieratarskamu uradu zajawu pad zahałoŭkam «Da Niamieckaha Narodu», ŭ katoraj miž inšym haworycca:

„Mirnaja umowa 9 lutaha nie dała jšče Ukrainie mira. Worahi ukrainskaj woli, jak 254 hady tamu nazad, iznoŭ uwarwalisia ŭ Ukrainu, kab ahniom i miačom paniawolić ukrainski narod. Rasiejskije balšewiki abjawili Ukrainie «światuju wajnu». Čyrwonaja hwardzija, złožanaja z rasiejskich dezerteraŭ i areštantaŭ, pad kamandaj daznanych palicejskich urywajecca ŭ našu staronku i rasstreliwaje kiraŭnjkoŭ hramadzkaj dumki. Kali pieciarburskije kamisary zajaŭlajuć, što ukrainski narod padniaŭ paŭstańnie, što centralnaja rada, katoraja stanowić złoženy s socyalistaŭ parlament, jošć rada buržujaŭ, — dyk heta brechnia. Astatki rasiejskaha wojska, katoryje, zhodnie z zajawaj Trockaha, bytcym to wiertajucca damoŭ, ciškom iduć na Ukrainu, kab abrabawać i paniawolić kraj i zachapić dziela poŭnačy zapasy chleba. Świeža zdabytaja woli maładoj ukrainskaj respubliki znachodzicca ŭ niebaspiečnaści. U baraćbie za swoj byt Ukraina pierakonana, što mirny i šanujučyj ład niamiecki narod nie astaniecca nieuważliwym na patreby ukraincaŭ. Niamieckaja armija maje mahčymaść umiešaŭšysia abaranić paŭnočnyje hranicy Ukrainy ad nastupleńnia worahaŭ."

BERLIN. Siudy pryjechała specyalnaja kamisija Ukrainskaj respubliki dziela pierehaworaŭ.

Z usîaho świetu.

BERLIN. Za apošni tydzień u Londoni što-dzień adbywalisia wialikije demonstracii za mir.

PARYŽ. (Hawas). 14.II. Bolo za pryniaćcie niamieckich hrošy dziela padkupa francuskich hazet i zaznosiny z Niamieččynaj zasudžen usiemi hałasami na šmierć.

BERLIN. (W.T.B.). 16.II. *Uradowa.* Čysło členaŭ Rejchstagu budzie pawialičeno da 441 zamiest 394. Berlin budzie wybirać 10, Hamburg — 5, Lipsk — 4 deputataŭ.

TELEHRAMY.

Niamieckije apawieščeńnia.

15.II. Zachodni teatr:

Front Ruprechta Bawarskaha: Na roznych punktach frontu — ahoń artyleryi i minamiotaŭ. Družyny matrosaŭ na belhijskim fronci ŭziali ŭ pałon 2 aficeraŭ i 26 sałdataŭ.

Front niamieckaho Naślednika. Pry Rejmsie ažyŭlenyje razwiedki. Pry Pryne i Tabir — žywiejšyje artyleryjskije bitwy.

U studni worahi utracili 20 prywiaznych latučych šaroŭ i 151 samalot. My utracili 69 samalotaŭ i 4 latučyje šary.

16.II. Zachodni teatr.

Na paadzinokich punktach — ahoń artyleryi. U Flandryi i pry S Miel — piachotnyje razwiedki.

16.II. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaha. U Flandryi i Artua krapčejšaja artyleryjskaja bitwa. Pry Šerize i Marosen uziaty pałonnyje.

Front niamieckaha Naślednika i Albrechta Wiurtemberskaha: Pry Tahir, Pon, na ŭschodnim bierazi Maasu i ŭ pałudzienna-zachodnim Ezasie žywiejšaja bajewaja čynnaść.

Našy latuny u apošniuju noč atakawali London, Duwr, Diunkirchen, warožyje marskije siły na paŭnočnym uzbierežžy Francii.

Uschodni teatr.

Wialikaruski front: **Zamireńnie kančajecca 18 lutaha a 12 hadzinie ŭ dzień.**

Kala wajny.

LONDON. «Daily Chronicl» piše, što ŭ marcy miesiacu Anhlija zrobić nowuju wajennuju pazyku na 40 miljardaŭ marak.

LONDON. Načalnik hieneralnaha štabu, Robertson, wyjšoŭ u adstaŭku. Na jaho miejsco naznačen hienerał Henri Wilson.

BERLIN. U načy s 15 na 16 lutaha niamieckieje marskije siły zrabili nalot na uschodniuju čaść Lamanša. Jany sustrecili tolki adzin wartaŭničy parachod, katory zatapili, i wiarnulisia nazad bies nijakich strat.

BERLIN. 16 lutaha niamieckije latuny atakawali anhlickije latučyje łodki, katoryje achraniali parachody, płyŭšyje z Anhlii ŭ Rotterdam. My zniščyli adnu latučuju łodku.

31 studnia adna niamieckaja padwodnaja łodka abstreliwała fabryki pry Palermo.

BERLIN. (W.T.B.). U Siarodziemnym mory iznoŭ zatopieny 3 parachody i 3 parušniki.

BERLIN. (W.T.B.). U kanali Lamaš zatopienc iznoŭ 19.000 tonn.

BERLIN. U paŭnočnych wodach niamieckije padwodnyje łodki zatapili 6 parachodaŭ.

Drukowana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar Jazep Saławiej.